

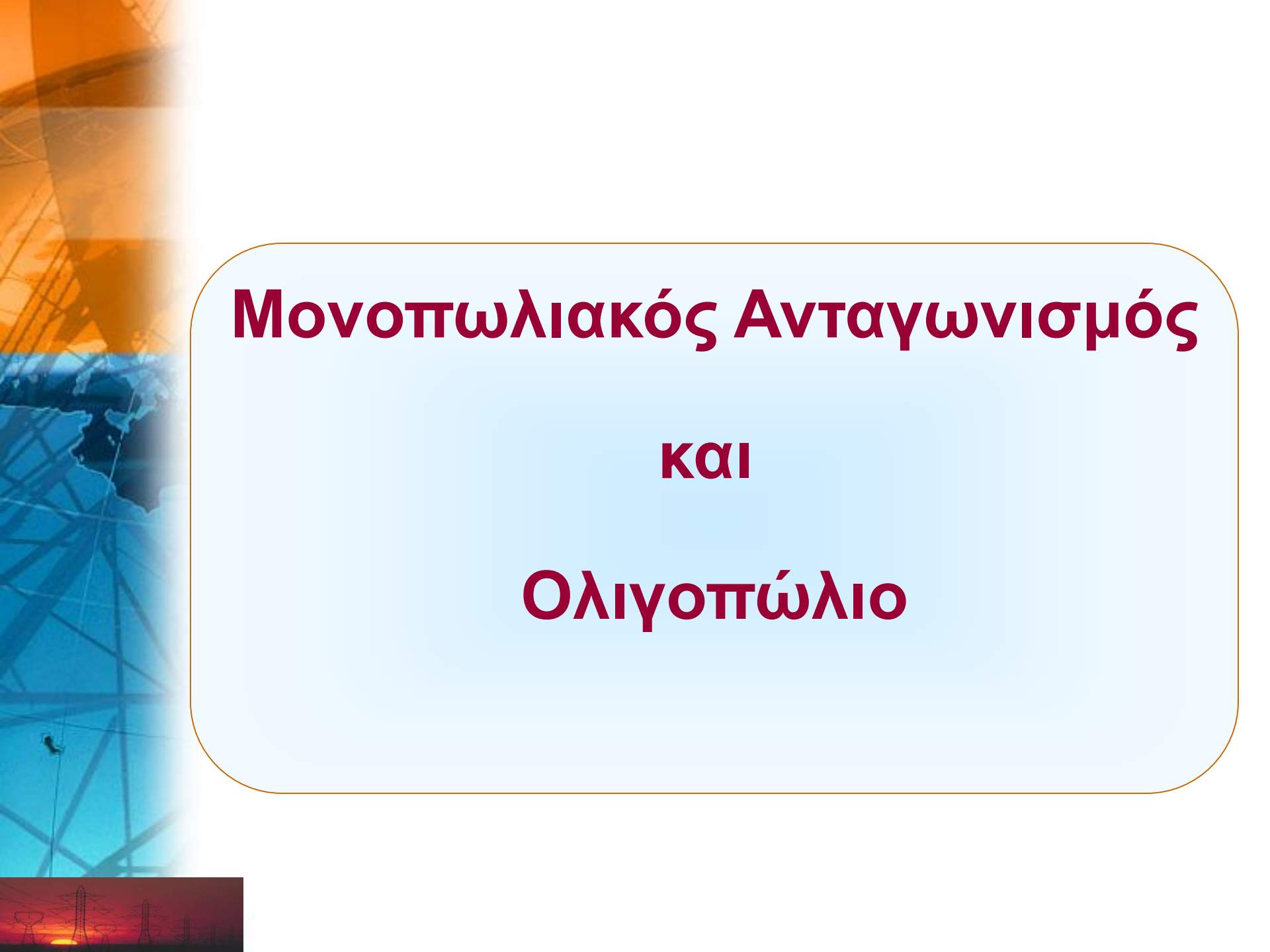
***Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας***

Οικονομικά Ενέργειας

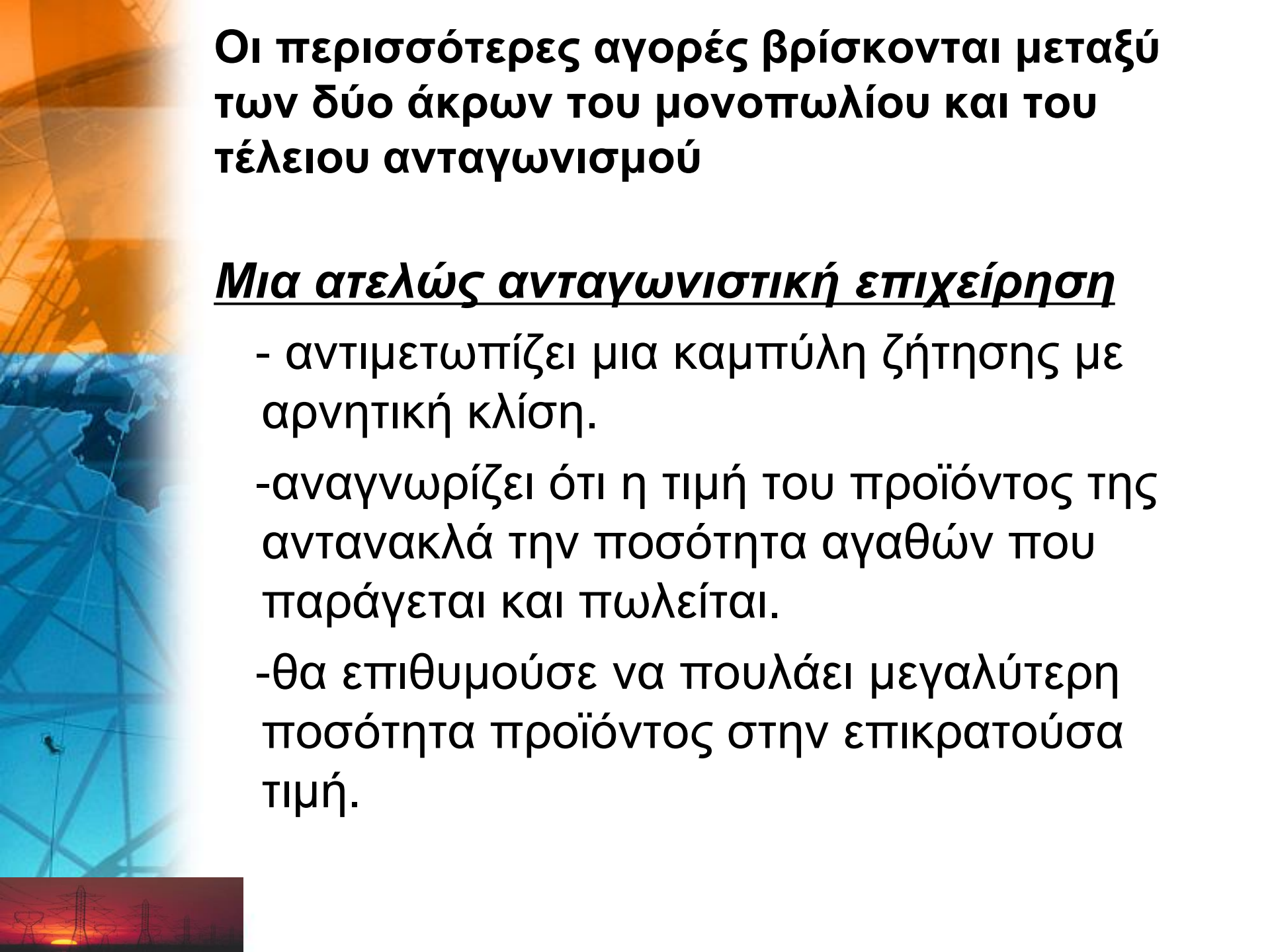
Μαρία Καρασίμου

**Διδάκτορας του
Τμήματος Ηλεκτρολόγων Μηχανικών
και Μηχανικών Υπολογιστών
(ΤΗΜΜΥ)**

***ΗΜ554 Εισαγωγή στην Οικονομία της Ενέργειας
Εαρινό Εξάμηνο 2024-2025***

The background of the slide features a stylized globe on the left side, with a network of power lines and pylons overlaid on it. The globe is rendered in shades of blue and white, while the power lines are in a golden-brown color. The right side of the slide is a solid light blue color.

Μονοπωλιακός Ανταγωνισμός και Ολιγοπώλιο

Οι περισσότερες αγορές βρίσκονται μεταξύ των δύο άκρων του μονοπωλίου και του τέλει ανταγωνισμού

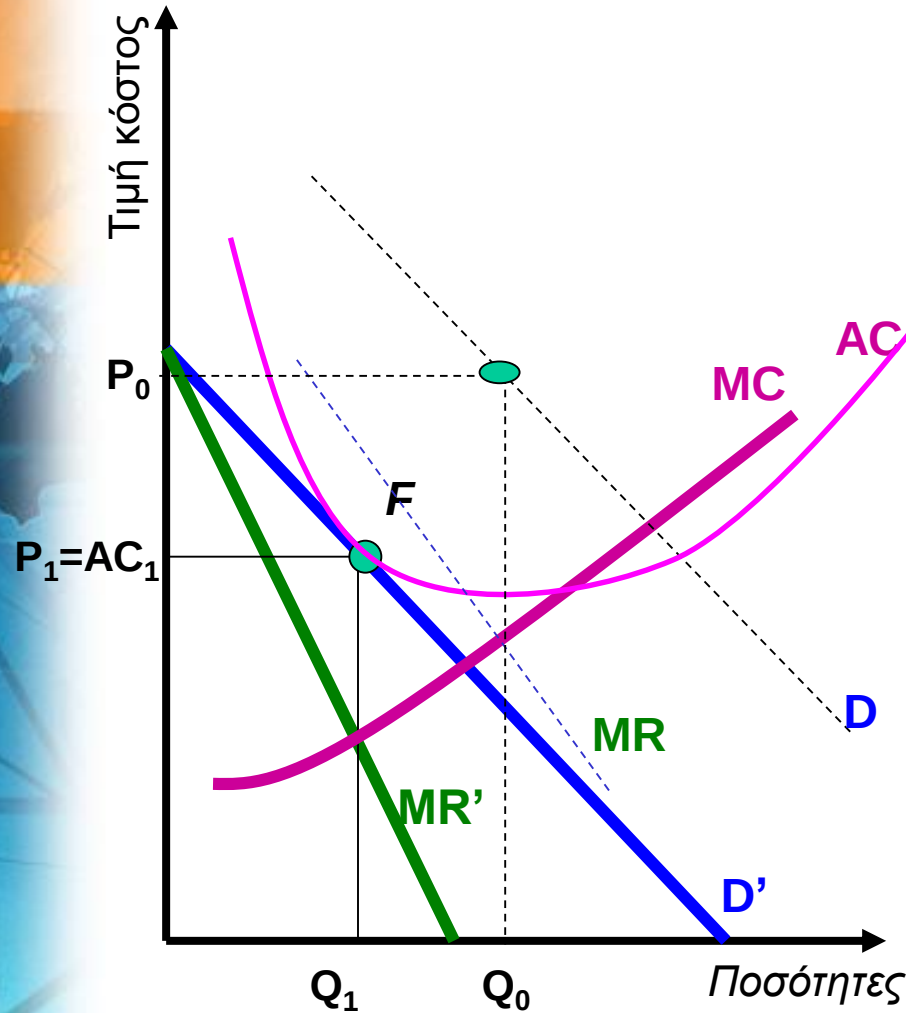
Μια ατελώς ανταγωνιστική επιχείρηση

- αντιμετωπίζει μια καμπύλη ζήτησης με αρνητική κλίση.
- αναγνωρίζει ότι η τιμή του προϊόντος της αντανακλά την ποσότητα αγαθών που παράγεται και πωλείται.
- θα επιθυμούσε να πουλάει μεγαλύτερη ποσότητα προϊόντος στην επικρατούσα τιμή.

Μονοπωλιακός Ανταγωνισμός - Ολιγοπώλιο

- Έναν κλάδο μονοπωλιακού ανταγωνισμού
 - Σχετικά μεγάλο αριθμό πωλητών
 - Διαφοροποιημένο προϊόν
 - Εύκολη είσοδο – έξοδο από τον κλάδο
- Ένα ολιγοπώλιο
 - είναι ένας κλάδος με λίγους παραγωγούς
 - ο καθένας εκ των οποίων αναγνωρίζει ότι η τιμή εξαρτάται τόσο από τις δικές του πράξεις όσο και από τις πράξεις των ανταγωνιστών του.

Μονοπωλιακός ανταγωνισμός

Βραχυχρόνια η επιχείρηση λειτουργεί σε συνθήκες μονοπωλιακού ανταγωνισμού αντιμετωπίζοντας την καμπύλη ζήτησης DD και θέτει το οριακό κόστος MC ίσο με το οριακό έσοδο MR για να παράγει ποσότητα Q_0 στην τιμή P_0 . Το κέρδος είναι ίσο με $Q_0(P_0 - AC_0)$. Το κέρδος προσελκύει νέες επιχειρήσεις στον κλάδο και μετατοπίζει την καμπύλη ζήτησης κάθε επιχείρησης προς τα αριστερά. Όταν η καμπύλη ζήτησης φθάσει στη θέση DD' βρισκόμαστε στη μακροχρόνια ισορροπία στο σημείο επαφής F των δύο καμπυλών. Η επιχείρηση θέτει το οριακό κόστος MC ίσο με το οριακό έσοδο MR' για να παράγει ποσότητα Q_1 στην οποία η τιμή P_1 είναι ίση με το μέσο κόστος AC_1 . Οι επιχειρήσεις βρίσκονται στο νεκρό σημείο και η είσοδος νέων επιχειρήσεων σταματάει.

Ολιγοπώλιο

- Μια αγορά με λίγους πωλητές.
- Η ουσία ενός ολιγοπωλιακού κλάδου είναι η ανάγκη κάθε επιχείρησης να σκεφτεί πώς οι πράξεις της επηρεάζουν τις αποφάσεις των, σχετικά λίγων, ανταγωνιστών της.
- Το ολιγοπώλιο μπορεί να χαρακτηρίζεται από *σύμπραξη* ή από *έλλειψη συνεργασίας*.

Σύμπραξη και Καρτέλ

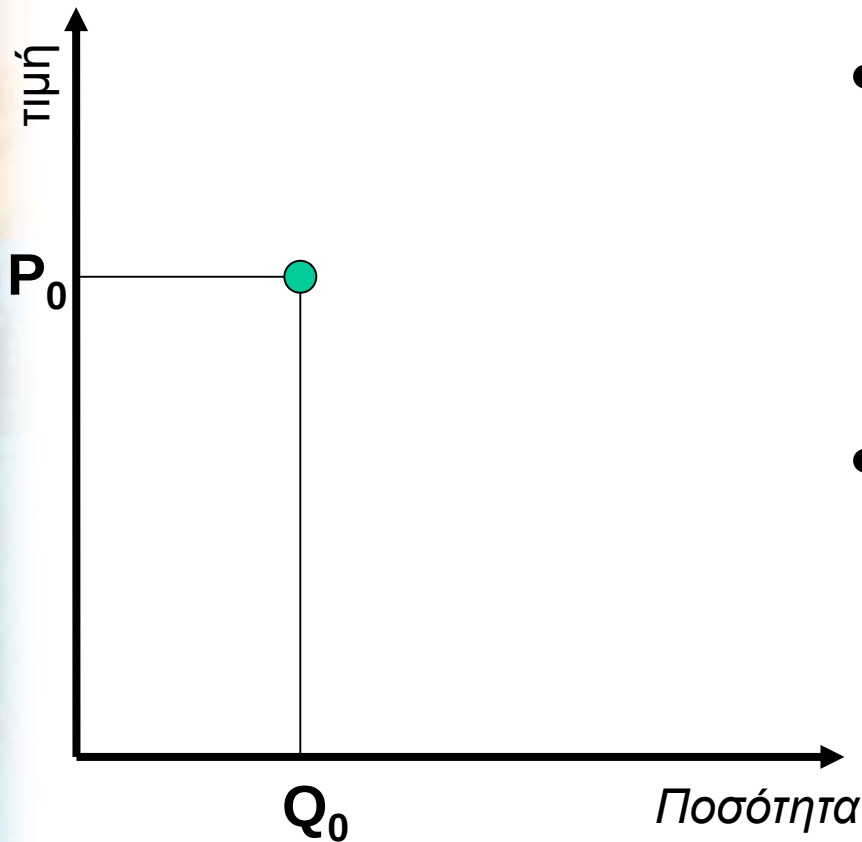
- Σύμπραξη είναι μια ρητή ή άρρητη συμφωνία μεταξύ των επιχειρήσεων του κλάδου με σκοπό την αποφυγή ή τον περιορισμό του μεταξύ τους ανταγωνισμού.
- Η σύμπραξη ή συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων είναι πιο εύκολη αν οι επίσημες συμφωνίες του επιτρέπονται από το νόμο. Οι συνεργασίες αυτής της μορφής ονομάζονται Καρτέλ, π.χ. ο ΟΠΕΚ.

Η σύμπραξη είναι δύσκολη

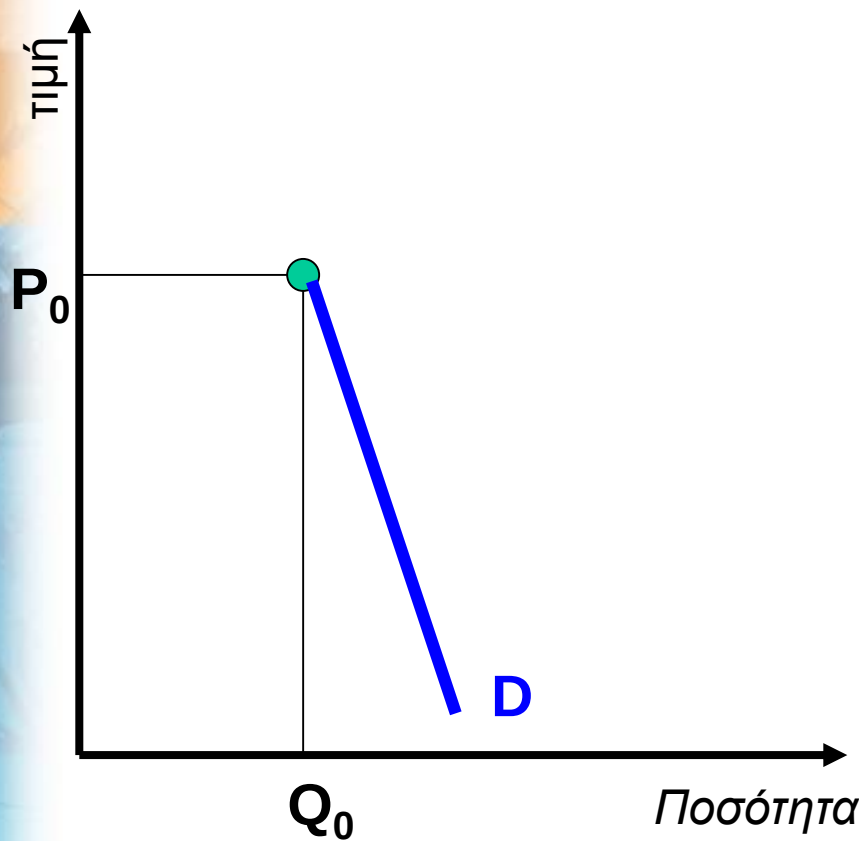
Αν:

- Υπάρχουν πολλές επιχειρήσεις στον κλάδο.
- Το προϊόν δεν είναι τυποποιημένο.
- Οι συνθήκες ζήτησης και κόστους μεταβάλλονται ραγδαία.
- Δεν υπάρχουν εμπόδια εισόδου.
- Οι επιχειρήσεις έχουν πλεονάζουσα παραγωγική δυνατότητα.

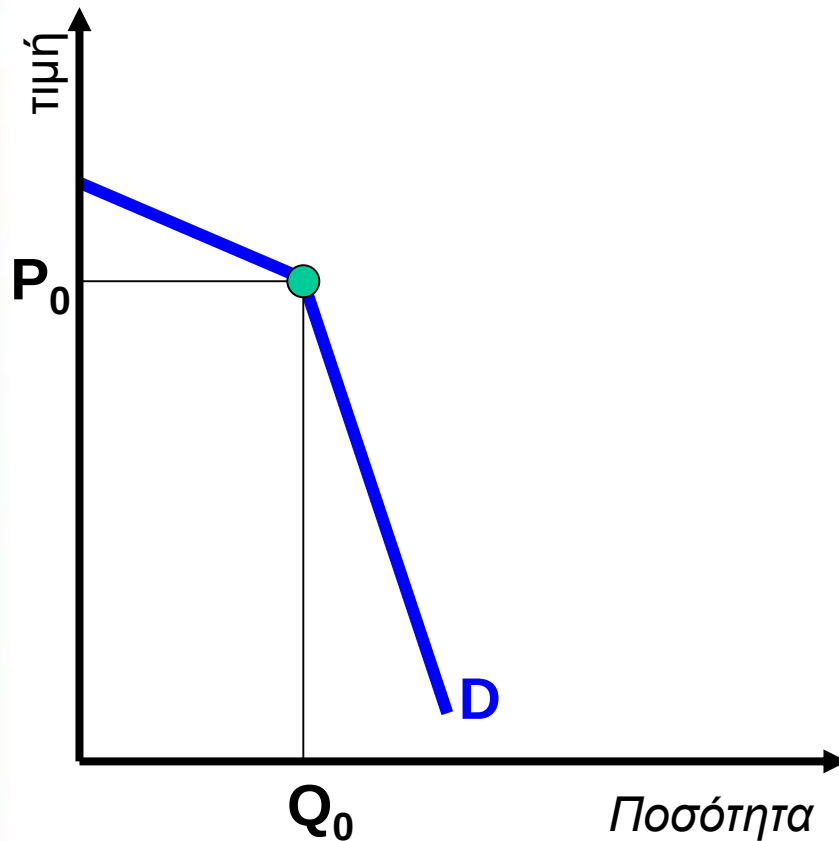
Η τεθλασμένη καμπύλη ζήτησης

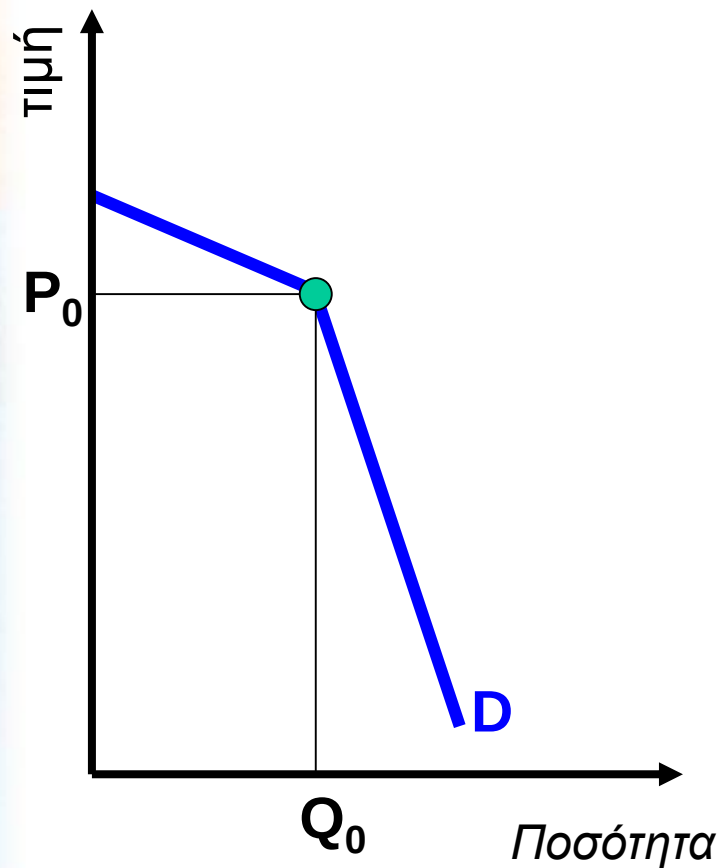
- Σκεφτείτε πώς μπορεί μια επιχείρηση να αντιλαμβάνεται την καμπύλη ζήτησης που αντιμετωπίζει κάτω από συνθήκες ολιγοπωλίου.
- Μπορεί να παρατηρεί την επικρατούσα τιμή και ποσότητα, αλλά πρέπει να προσπαθεί να προβλέπει τις αντιδράσεις των ανταγωνιστών της σε κάθε μεταβολή της τιμής.

- Η επιχείρηση μπορεί να αναμένει ότι οι ανταγωνιστές της θα αντιδράσουν αν μειώσει την τιμή της, καθώς αυτό θα θεωρηθεί ως μία επιθετική κίνηση.
- Άρα η ζήτηση θα είναι σχετικά ανελαστική ως προς μια μείωση της τιμής.
- Η καμπύλη ζήτησης θα είναι απότομη για τιμές κάτω από την P_0 .

- Αλλά είναι λιγότερο πιθανό ότι οι ανταγωνιστές θα αντιδράσουν σε μία αύξηση της τιμής.
- Άρα η ζήτηση θα είναι σχετικά ελαστική πάνω από το P_0 .
- Επομένως, η επιχείρηση αντιλαμβάνεται ότι αντιμετωπίζει μια τεθλασμένη καμπύλη ζήτησης.

- Με δεδομένη την αντίληψη αυτή, η επιχείρηση βλέπει ότι τα έσοδά της θα μειωθούν είτε αυξήσει είτε μειώσει την τιμή.
- Άρα η καλύτερη στρατηγική είναι να κρατήσει την τιμή σταθερή στο P_0 .
- Η τιμή θα τείνει να παραμείνει σταθερή, ακόμη και στην περίπτωση αύξησης του οριακού κόστους.

Θεωρία παιγνίων: κάποιοι βασικοί όροι

- **Παίγνιο:** περιγράφει την κατάσταση εκείνη όπου οι έξυπνες αποφάσεις είναι αναγκαστικά αλληλεξαρτώμενες.
- **Στρατηγική:** είναι το σχέδιο του παιγνίου που περιγράφει πώς θα ενεργήσει ή θα κινηθεί ο παίκτης σε κάθε πιθανή κατάσταση.
- **Κυρίαρχη στρατηγική:** είναι η καλύτερη στρατηγική ενός παίκτη ανεξάρτητα από το ποιες είναι οι στρατηγικές που υιοθετούν οι αντίπαλοί του.

Το δίλημμα του φυλακισμένου

Έστω ότι έχουμε δύο επιχειρήσεις σε έναν κλάδο (δυσοπώλιο), κάθε μία εκ των οποίων μπορεί να επιλέξει μεταξύ υψηλού και χαμηλού επιπέδου προϊόντος.

		Επιχείρηση Β προϊόν			
		Υψηλό		Χαμηλό	
Επιχείρηση Α προϊόν	Υψηλό	1	1	3	0
	Χαμηλό	0	3	2	2

Το δίλημμα του φυλακισμένου

- Η κυρίαρχη στρατηγική για κάθε επιχείρηση είναι να παράγει υψηλή ποσότητα προϊόντος.
- Άρα το κέρδος της κάθε μίας θα ισούται με μία μονάδα.
- Αλλά θα ήταν και οι δύο σε καλύτερη θέση αν παρήγαγαν χαμηλή ποσότητα, υπό την προϋπόθεση ότι κάθε επιχείρηση θα ήταν σίγουρη ότι και η άλλη θα παρήγαγε χαμηλή ποσότητα.
- Άρα η σύμπραξη μπορεί να επιφέρει αμοιβαία οφέλη.
- Αλλά κάθε επιχείρηση θα έχει κίνητρο να αθετήσει τη συμφωνία.

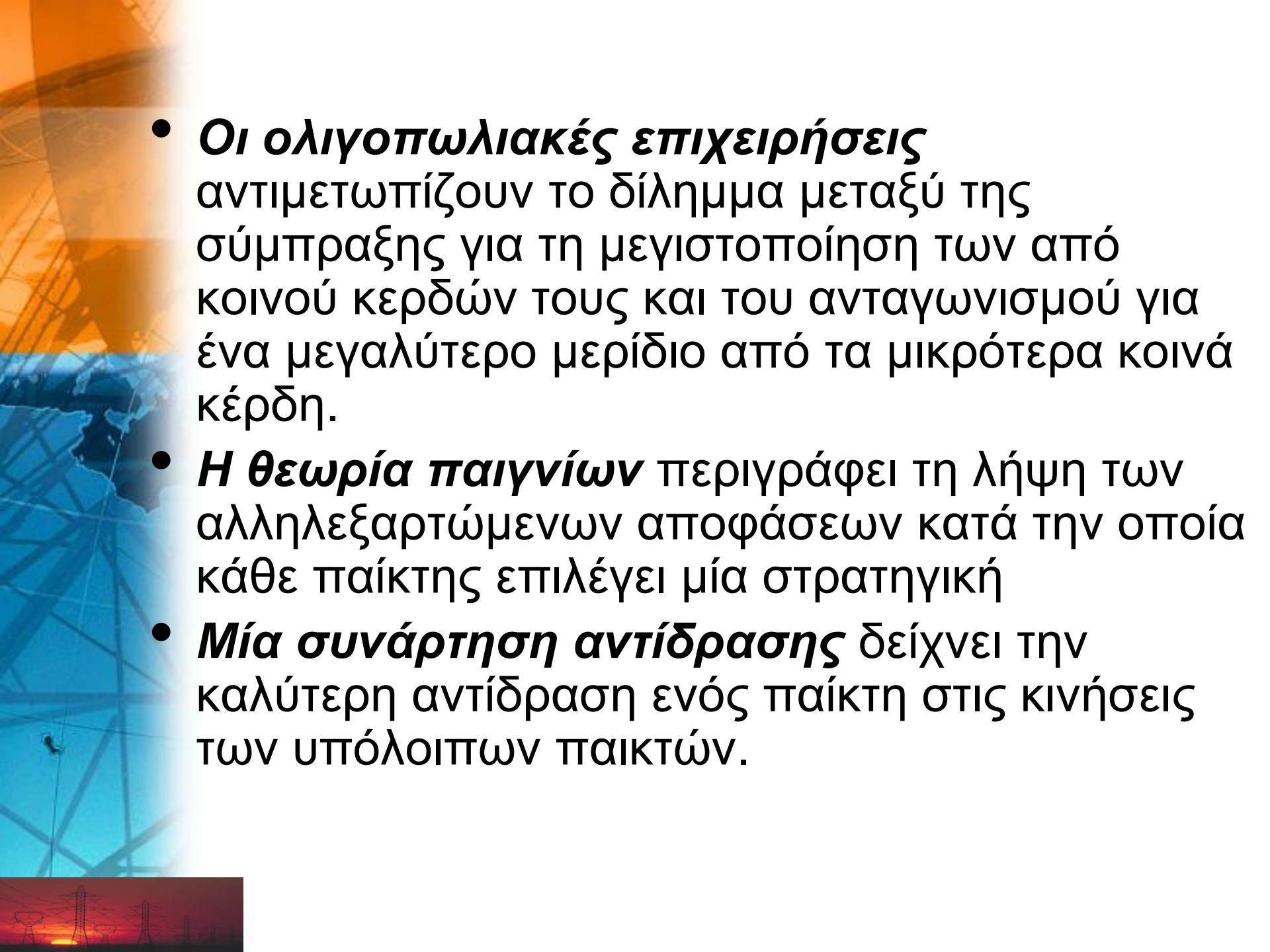
Περί σύμπραξης

Η πιθανότητα αθέτησης μπορεί να επηρεαστεί από συμφωνίες ή απειλές.

- **Προδέσμευση** είναι μια συμφωνημένη και αμοιβαία αποδεκτή ρύθμιση που περιορίζει τις μελλοντικές επιλογές.
- **Αξιόπιστη απειλή** είναι εκείνη η οποία, μετά την εκδήλωση ενός γεγονότος, είναι η άριστη επιλογή που πρέπει να υιοθετηθεί.

Περίληψη

- **Οι αντιδιαμετρικά ακραίες περιπτώσεις** του τέλει ανταγωνισμού και του μονοπωλίου σπάνια συναντώνται στην πράξη.
- **Ο ατελής ανταγωνισμός** που υπάρχει όταν οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν καμπύλες ζήτησης με αρνητική κλίση, είναι μάλλον ο κανόνας.
- **Συνθήκες καθαρού μονοπωλίου**, δημιουργούνται όταν η ελάχιστη αποτελεσματική κλίμακα είναι πολύ μεγάλη σε σχέση με την καμπύλη ζήτησης του κλάδου.
- **Στον μονοπωλιακό ανταγωνισμό** οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν ελεύθερη είσοδο και έξοδο από τον κλάδο, αλλά είναι μικρές και παράγουν παρόμοια αλλά όχι ίδια προϊόντα.

-
- **Οι ολιγοπωλιακές επιχειρήσεις** αντιμετωπίζουν το δίλημμα μεταξύ της σύμπραξης για τη μεγιστοποίηση των από κοινού κερδών τους και του ανταγωνισμού για ένα μεγαλύτερο μερίδιο από τα μικρότερα κοινά κέρδη.
 - **Η θεωρία παιγνίων** περιγράφει τη λήψη των αλληλεξαρτώμενων αποφάσεων κατά την οποία κάθε παίκτης επιλέγει μία στρατηγική
 - **Μία συνάρτηση αντίδρασης** δείχνει την καλύτερη αντίδραση ενός παίκτη στις κινήσεις των υπόλοιπων παικτών.

Δομή της αγοράς

	Αριθμός επιχ/σεων	Επίδραση στην τιμή	Εμπόδια εισόδου	Παράδειγμα
Τέλειος ανταγωνισμός	Πολλές	Καμία	Κανένα	Φρούτα
Ατελής ανταγωνισμός:				
•Μονοπωλιακός ανταγωνισμός	Πολλές	Ελάχιστη	Κανένα	Ψιλικατζίδικα
•Ολιγοπώλιο	Ελάχιστες	Μέτρια	Κάποια	Αυτοκίνητα
•Μονοπώλιο	Μία	Μεγάλη	Τεράστια	Ταχυδρομείο